

Kjak

Bjarni Djurholm
løgtingsmaður
www.djurholm.fo

Edmund Joensen
løgtings og fólkatingsmaður

Nýggja reyða gongan

Nýggj sosialistisk umfordeilingsskipan ávegis, sum landsstýrið og stuðulsflokkarnir fara at kjølseta.

Um dagarnar skiltust politisku vøtnini. Avgjalds-flokkarnir standa saman um at skatta høvuðsvinnuna enn meira og samstundis fara frá gjørdum avtalam.

Í ár varð lagdur nýggjur 2,5% tilfeingisskattur á høvuðs- og alivinnuna umframt, at øll inntøkutrygdin bleiv flutt úr landskassanum til manningar og reiðarar at gjalda. Samanlagt einar 50 mio kr í meirinntøku til landskassan fyri 2011, sum vinnan rindar.

Fyri at fáa vinnuna at góðtaka fyribils tilfeingisskattin, varð semja gjørd við partarnar í fjør um, at í ár skuldi endalig tilfeingisskattaskipan gerast, sum skuldi koma ístaðin fyri eykaskattin. Nýggja framtíðarskipanin skuldi fáa virknað frá 2012.

Henda ætlaða umlegging var søgulig, og var hon fyrsta stigið at gera høvuðsvinnuna leysa av øllum almennum stuðli, har vinnan frambyvir skuldi virka undir nýggjum stabilum lógarkarmum, har hon kundi arbeiða uttan politiska íblandan. Skipan, sum vit t.d. kenna í alivinnuni.

Lyftisbrot

Men hesum lyfti er man so lopin frá við eittans endamáli. T.e. skjótast at fáa meira pening til hækkandi almenna rakstrarkostnaðin. Hetta tryggja sosialistisku og eisini sokallaði nýggi "liberali" flokkurin á tingi.

At skatta seg til vælferðina verður sum at gera undir seg. Tað fløvar eina løtu, men sum frálíður verður bæði kaldari og man rami rókurin eisini fara at ríva í (politisku) næsunum.

Hetta er júst sami politikkurin, sum var hildin verða gott latín í Danmark sjeytiárunum undir reyðu stjórnini hjá Anker Jørgensen, tá almenna húsarhaldið í stórum vantaði pen-

ing til vælferðartænasturnar.

Tá vóru m.a. hyggjuráðini, at øll skuldu rinda skatt fyri arbeiði, sum tey gjørdu sjálvi. Ella sagt øðrvísi, tað borgarar spardu í løn til onnur, skuldu teir sjálvir verða skattaðir av. Ja, sjálvt har húsmóðurin bakaði síni egnu breyð, skuldi í prinsippinum verða skattskyldugt. Hetta var solidaritetur (les sosialisma), varð sagt. Neyðugt var at skatta seg til vælferðina.

Rættartryggin

Nú reyða gongan ad hoc um eitt vikuskifti gjørdist samd um at skatta fyri at reka tað almenna, ella sagt øðrvísi - at umfordeila við, kundi annars verið hóskaði at spurt um rættartrygdina í hesi atgerð. Tí eru øll javnsett fyri lógini?

Sambært tí, sum komið er undan kavi, so sleppa summi undan at rinda tilfeingisskatt vísandi til søgulig rættindi, onnur skulu gjalda sjálvt um tey óforskyt hava mist veiðurættindi í EU- og norskurum sjógvum og uppáftur onnur kunnu sleppa frammat, rinda tey politiskt ásett krónugjald pr. kg. Og fyri at gera forvirringin fullkomnan, so verða eisini nøkur túsund tons boðin út alment, har bæði menn og strámennt munnu fara at liggja framvið?

Og at enda kunnu vit vit spyrja, hví eru tað bara 2 lond, sum halda at ætlaða skipanin er brúkilig? Í Estlandi, har allur flotin fór á heysin, tá skipanin fór at virka, og í Russlandi, har meginparturin av flotanum er endaður á kinesiskum hondum aftaná, at teirra tilfeingisskipan fekk virknað.

Íslendingar sóu vandan og ásettu eitt symbolskt tilfeingisgjald, sum ikki darvaði flotan. Teir valdu ætlaða leiðina hjá ABC-samgonguni sum var.

Skipan, sum gav stabilan karmar og sum ikki gjørdist partur av sosialistiskum umfordeilingsskipanum, sum landsstýrið við teirra stuðlum nú ætla at kjølseta.

Nú er brúk fyri blokkpolitikki

Heldur enn at leypa stein av steini eiga Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin beinanveg at leggja lunnar undir ein stabilan blokk av politiskum flokkum, sum í felag kunnu fara til løgtingsval við tí fyri eyga at skapa alneyðugan búskaparvøkstur, fólkavøkstur, vælferð og stabilitet

Hetta er, tá politiskir flokkar finna saman um eina politiska ætlan, og síðani fara til løgtingsval sum ein samlaður politiskur flokkur.

Blokkpolitikkur er nevndur sum ein møguleiki í Føroyum.

Í øðrum londum er hetta ein grundleggjandi arbeiðsmáti í politisku skipanini.

Vit kenna hann eitt nú av Christiansborg, og har virkar skipanin sum heild væl. Í árávís hevur verið talað um tann bláa og tann reyða blokkina, ið politiskt standa yvir av hvørjum øðrum við hvør sínari yvirskipaðu politisku ætlan.

Her heima brúka vit tó ikki blokkpolitikk enn. Í Føroyum fer hvør flokkur í sínum lag til val uppá sína egna ætlan ella valskrá. Og við sínum egna vallyftum.

Sjúrður Skaale, tingmaður, setti herfyri gongd í orðaskiftið um blokkpolitikk. Positivt við slíkum uppleggum til orðaskifti.

Høvuðssjónarmiðið hjá tingmanninum var í innihaldi, at føroyski veljarin veit ikki, hvønn politikk hann fær eftir eitt løgtingsval. Tí ikki fyrr enn eftir valið verður politiski flokkurin – ein samgonga – skipaður. Samgonguni nýtist ikki at taka atlit til tað, ið hin einstaki flokkurin er farin til val uppá.

Flestu munnu vera samd um, at hetta er órimiligt yvir fyri veljarunum.

Øvugt tankin má væl saktans vera, at við blokkpolitikki veit veljarin rættiliga neyvt, hvønn politikk hann kann vænta sær eftir eitt løgtingsval.

Politisk náði frá Tjóðveldi

Tankin um blokkpolitikk er áhugaverdur - ikki minst í teirri politisku stöðu, sum

Føroyar eru í júst nú.

Fólkaflokkurin hevði hvørki rygg ella nervar til at stýra landinum í einari truplari tíð. Hann rýmdi úr Tinganesi og klamsaði við hurðini. Vildi hava nýval.

Legði upp til eitt taktiskt

Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin samstarva rímuliga væl, og flokkarnir kunnu helst semjast um at taka mest týðandi tøkini

show. Tibetur gjørdi tað ikki veruleikin.

Minnilutastýri er sett í verk, og tað verður í løtuni grundað á vælvild – onkur hevði kanska sagt náði – frá Tjóðveldi.

Hetta tykist heldur veikt og óstabil.

Vit hava aftur og aftur hoyrt útmeldingar frá formanninum og tingmonnum í Tjóðveldi um, at flokkurin stuðlar ikki minnilutastjórnini longur enn, at ein skipan fyri makrelinum er gjørd.

Tingformaðurin úr Tjóðveldi er eisini farin at spæla við vøddunum.

Tørvur á blokkpolitikki

Samgongan við Sambandsflokkinn og Javnaðarflokkinn, sum vísir seg at hava rímuligt stev, leypur stein av steini. Øll vita, at tá er vandi fyri at detta í ána.

Ongin hondföst avtala er við Tjóðveldi ella aðrar flokkar. Frítt slag er á øllum frontum. Ongin hevur bundið seg at verja samgonguna ímóti at fáa ein meiriluta í Løgtinginum ímóti sær.

Hetta er heldur óstabil og fer ikki at halda í longdini.

At liva upp á lánta tíð frá

Tjóðveldi er alt annað enn ynskiligt. Ongin veit, nær tann flokkurin hálar stikkið úr politisku kontaktini.

Her er tað, at blokkpolitikkur kemur inn í myndina. Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin sam-

tíðina kunnu hesir flokkar brúka til at fremja nøkur reformmál og til at leggja politiska grundarlagið – arbeiðsætlanina – undir blokkinum.

Arbeiða fyri búskapar- og fólkavækstri

Í Fólkinginum forhandla tey í løtuni um eina sonevnda 2020-ætlan. Tvørtur um flokspolitisk mörk men við bláa blokkinum hjá stjórnini á odda. Ein nýggjur politiskur flokkur í Føroyum kundi hóskaði tikið henda tráð upp. Lagt høvuðslinjurar fyri politikkin komandi tvey valskeiðini ella so.

Hvat kundi so stevnumiðið verið? Tann politiska ætlanin?

Jú, tað týðningarmesta í føroyskum politikki í dag er at arbeiða fyri stabiliteti og at brúka allar kreftir og møguleikar til at skapa búskaparvøkstur, fólkavøkstur og at tryggja vælferðina á einum ávísu stöði.

Bæði búskapur og fólkatal í Føroyum eru stagnerað, og tað er sera sera vandamikið.

Uttan stabilan búskaparvøkstur og stöðugan fólkavøkstur er vandi fyri, at Føroyar kunnu gerast ein samanrenning av einum forminnissavni og ellisheimi, har ið ung, vælútbúgvinn og framfýsin fólk ikki stöðast. Har tey spennandi arbeiðsplássini verða burtur. Har trivnaðurin og vælferðin hvørva.

Í slíkum landi er framtíðin døpur.

Men vit hava framvegis møguleikan at gera tað rætta fyri land okkara. At skipa ein politiskan blokk og eitt landsstýri, sum fram um alt vil arbeiða fyri stabiliteti og virka fyri búskaparvækstri, fólkavækstri og vælferð.

Nú er brúk fyri blokkpolitikki.